

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»**

з підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітньо-професійна програма	«Право»

Полтава 2023 рік

Розробник /укладач програми:

Лаврик Г. В. – д.ю.н., проф., завідувач (начальник) кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

Рецензенти:

Білокурська О. В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

Собакарь А.О. – д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне право» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри правознавства від 29 серпня 2023 р., № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н. Професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

На сучасному етапі розвитку суспільства адміністративне право є однією з фундаментальних галузей публічного права, що здійснює науковий супровід трансформаційних процесів, зміст якого полягає, зокрема у встановленні закономірностей адміністративної реформи; забезпеченні програмно-політичних висновків правовим обґрунтуванням; генеруванні законодавчих й організаційних ініціатив; правовій експертизі здійснюваних заходів тощо. Внаслідок такого супроводу відбувається об'єктивно обумовлене євроінтеграційним вибором України, а також потребою змін в ідеології функціонування держави, оновлюється адміністративно-правова доктрина. У практичну площину переводяться теоретичні доробки щодо інструментів організації і здійснення публічної влади, зокрема інституцій публічного адміністрування.

Адміністративне право є однією з галузей правової науки, а також однією з фундаментальних юридичних дисциплін, яка передбачає вивчення складного комплексу теоретичних положень, правових інститутів і нормативного матеріалу щодо регламентації відносин адміністративних зобов'язань у виконавчо-розпорядчій діяльності публічної адміністрації.

Адміністративне право має за мету розкриття сутності та змісту публічного адміністрування як одного із найскладніших видів діяльності широкого кола суб'єктів, насамперед публічної адміністрації; його нерозривного зв'язку з публічною владою, ознайомлення з системою органів і установ публічної адміністрації та їх повноваженнями; з джерелами адміністративного права, з системою найважливіших адміністративно-правових актів та їх змістом, а також з впровадженням в адміністративний простір Концепції адміністративної реформи в Україні, відповідно до якої метою реформаторських зусиль є зміна взаємовідносин держави і громадянина, у яких державі відведена функція своєрідного «сервісного центру» обслуговування інтересів суспільства й особистості, а адміністративному праву – функція юридичного забезпечення такого обслуговування.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у темах таких розділів: Адміністративне право як галузь публічного права. Суб'єкти адміністративного права. Громадяни як суб'єкти адміністративного права. Публічна служба. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування. Форми (інструменти) і методи публічного адміністрування. Адміністративна відповідальність.

Zusammenfassung der akademischen Disziplin

Auf der gegenwärtigen Etappe der gesellschaftlichen Entwicklung ist das Verwaltungsrecht eines der Grundgebiete des öffentlichen Rechts, welches

Transformationsprozesse wissenschaftlich begleitet und deren Inhalt insbesondere darin besteht, dass die Regelmäßigkeiten der Verwaltungsreform erlassen, die Bereitstellung programmatischer und politischer Schlussfolgerungen mit rechtlicher Begründung gesichert, die Gesetzes- und Organisationsinitiativen entwickelt und rechtliche Prüfung der umgesetzten Maßnahmen etc. durchgeführt werden können. Als Ergebnis einer solchen Unterstützung, die objektiv durch die Entscheidung der Ukraine für die europäische Integration sowie durch die Notwendigkeit von Änderungen in der Ideologie des Funktionierens des Staates bedingt ist, wird die Verwaltungs- und Rechtsdoktrin aktualisiert. Die theoretische Entwicklung zu den Instrumenten der Organisation und Ausübung öffentlicher Gewalt, insbesondere von Institutionen der öffentlichen Verwaltung, wird in die Praxis konvertiert.

Das Verwaltungsrecht ist einer der Zweige der Rechtswissenschaft sowie auch eine der grundlegenden Rechtsdisziplinen, die das Studium eines Komplexes theoretischen Bestimmungen, Rechtsinstitute und normativer Materialien zur Regelung der Verwaltungspflichten bei der Exekutiv- und Verwaltungstätigkeit der öffentlichen Verwaltung umfasst.

Das Verwaltungsrecht zielt darauf ab, das Wesen und den Inhalt der öffentlichen Verwaltung als einer der komplexesten Tätigkeiten von der Mehrzahl von Fächern, vor allem der öffentlichen Verwaltung, aufzuzeigen sowie auch seine untrennbare Verbindung mit den Behörden, das Kennenlernen mit den Organen- und Institutionensystemen der öffentlichen Verwaltung und ihrer Befugnisse, mit den Quellen des Verwaltungsrechts, mit dem System der wichtigsten Verwaltungs- und Rechtsakte und deren Inhalt sowie mit der Einführung in den Verwaltungsraum des Konzepts von der Verwaltungsreform in der Ukraine, entsprechend dem das Ziel der Reformbemühungen ist das Verhältnis zwischen Staat und Bürger zu verändern, wobei dem Staat die Funktion einer Art "Dienstleistungszentrum" im Dienste der Gesellschaft und des Subjekts und dem Verwaltungsrecht die Funktion der rechtlichen Stütze dieses Dienstes zukommt.

Die Inhalte der wissenschaftlichen Disziplin ergeben sich aus den Themen von folgenden Abschnitten: Verwaltungsrecht als Teilgebiet des öffentlichen Rechts; Subjekte des Verwaltungsrechts; Bürger als Subjekte des Verwaltungsrechts; Öffentlicher Dienst; Staatlicher Dienst und Dienst in den Organen der örtlichen Selbstverwaltung; Instrumente der öffentlichen Verwaltung; Administrative Verantwortung.

Annotation of educational discipline

At the present stage of society development, administrative law is one of the fundamental branches of public law, which provides scientific support for transformation processes, the content of which includes, in particular, establishing consistent pattern of administrative reform; providing political programme conclusions with legal justification; generating legislative and organizational

initiatives; legal expertise of ongoing activities and the like. As a result of such support, the state functioning, objectively caused by the European integration choice of Ukraine, as well as by the need for changes in the ideology, takes place; the administrative and legal doctrine is updated. Theoretical refinements regarding the tools for organizing and exercising public power, in particular, public administration institutions, are extrapolated into practice.

Administrative law is one of the areas of legal science, as well as one of the fundamental legal disciplines, which implies the study of a complex set of theoretical provisions, law institutes and normative material regarding the regulation of relations between administrative responsibilities in the executive and administrative activities of public administration.

Administrative law aims to reveal the essence and content of public administration as one of the most difficult types of activities of a wide range of subjects, primarily of public administration; its inextricable connection with public authorities, familiarization with the system of public administration bodies and institutions and their powers; with the sources of administrative law, with the system of the most important administrative legal acts and their content, as well as with the introduction of the Concept of Administrative Reform in Ukraine into the administrative space, according to which the goal of reform efforts is to change the relationship between the state and the citizen, in which the state has a function of a sort of "service centre" serving the interests of society and the individual, while the administrative law performs the function of legal support for such services.

The content of the discipline is developed in the following sections: Administrative law as a branch of national law. Subjects of administrative law. Enterprises, institutions and other collective subjects of administrative law. Public service. Public service and service in bodies of local self-government. Forms and methods of public administration. Administrative liability.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» з підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, що розроблена на основі Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, затвердженого та введеного в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644.

На сучасному етапі розвитку суспільства адміністративне право є однією з фундаментальних галузей публічного права, що здійснює науковий супровід трансформаційних процесів, зміст якого полягає, зокрема у встановленні закономірностей адміністративної реформи; забезпеченні програмно-політичних висновків правовим обґрунтуванням; генеруванні законодавчих й організаційних ініціатив; правовій експертизі здійснюваних заходів тощо. Внаслідок такого супроводу відбувається об'єктивно обумовлене євроінтеграційним вибором України, а також потребою змін в ідеології функціонування держави, оновлюється адміністративно-правова доктрина. У практичну площину переводяться теоретичні доробки щодо інструментів організації і здійснення публічної влади, зокрема інституцій публічного адміністрування. Адміністративне право є однією з галузей правової науки, а також однією з фундаментальних юридичних дисциплін, яка передбачає вивчення складного комплексу теоретичних положень, правових інститутів і нормативного матеріалу щодо регламентації відносин адміністративних зобов'язань у виконавчо-розпорядчій діяльності публічної адміністрації.

Предметом цієї дисципліни є забезпечення вивчення сукупності (системи) правових норм, призначених для регулювання суспільних відносин, які виникають під час забезпечення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також в процесі публічного адміністрування в сферах економічного, соціально-культурного й адміністративно-політичного розвитку та охорони громадського порядку.

Мета навчальної дисципліни «Адміністративне право» полягає у засвоєнні сутності та змісту публічного адміністрування як одного із найскладніших видів діяльності широкого кола суб'єктів, насамперед публічної адміністрації; його нерозривного зв'язку з публічною владою, ознайомлення з системою органів і установ публічної адміністрації та їх повноваженнями; з джерелами адміністративного права, з системою найважливіших адміністративно-правових актів та їх змістом, а також з впровадженням в адміністративний простір Концепції адміністративної реформи в Україні, відповідно до якої метою реформаторських зусиль є зміна взаємовідносин держави і громадянина, у яких державі відведена функція своєрідного «сервісного центру» обслуговування інтересів суспільства й

особистості, а адміністративному праву – функція юридичного забезпечення такого обслуговування.

Завдання навчальної дисципліни полягають в оволодінні майбутніми фахівцями сукупністю відповідних **компетентностей**, а також формуванні і розвитку **здатності** здійснювати правозастосовчу діяльність.

Відповідно до освітньо-професійної програми передбачаються наступні **компетентності**:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7);
- здатність працювати в команді (ЗК9);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК10);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК 1);
- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК3);
- здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7);
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10);
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК11);
- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12);
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК14);
- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування (СК15);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1);
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5);
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9);
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло (РН 12);
- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14);
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20);
- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку, зробленого у різних правових ситуаціях (РН 21);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22);

Програма навчальної дисципліни «Адміністративне право» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Програма навчальної дисципліни складається з трьох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Адміністративне право як галузь національного права.

Модуль 2. Суб'єкти адміністративного права.

Модуль 3. Форми (інструменти) і методи публічного адміністрування.

Адміністративна відповідальність.

Навчальна дисципліна є **нормативною**.

Форма підсумкового контролю знань: **екзамен**.

Програмний зміст навчальної дисципліни.

Модуль 1. Адміністративне право як галузь національного права

Розділ 1. Адміністративне право як галузь публічного права

Становлення і розвиток адміністративного права. Передумови виникнення адміністративного права. Камералістика. Поліцейське право в країнах Західної Європи. Становлення та розвиток поліцейського та адміністративного права в українських землях XIX – початку XX століття. Трансформація поліцейського права в адміністративне право. Адміністративне право сучасної Української держави. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна.

Сутність, зміст публічної влади та її структура. Влада Українського народу. Сутність, зміст публічного інтересу. Приватний інтерес. Сутність, зміст публічного управління та форми його здійснення. Публічне адміністрування та форма здійснення публічної влади в публічних інтересах. Суб'єкти публічного адміністрування.

Сутність, зміст публічного майна та його види. Використання публічного майна та розпорядження ним. Права та обов'язки приватних осіб щодо публічного майна. Відчуження публічного майна.

Публічне право та його сутність. Співвідношення публічного і приватного права. Теорія субординації (теорія влади-підпорядкування). Спеціально-правова теорія. Двоступенева (дворівнева) теорія. Адміністративне право в галузевій системі класифікації правової системи.

Сутність і призначення адміністративного права. Мета і завдання адміністративного права. Предмет адміністративного права. Метод адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права.

Система адміністративного права. Галузевий та інституційний способи побудови системи адміністративного права.

Поняття та значення принципів адміністративного права. Система принципів адміністративного права. Класифікація принципів адміністративного права. Принцип верховенства права як основоположний принцип адміністративного права та його співвідношення з принципом законності. Принципи належного врядування та належної адміністрації. Базові (матеріальні) принципи належної адміністрації. Процедурні (процесуальні) принципи належної адміністрації.

Поняття адміністративно-правової норми. Відмінності адміністративно-правових норм від норм інших галузей права. Структура адміністративно-правової норми. Гіпотеза та її види. Диспозиція та її особливості. Санкція. Класифікація адміністративно-правових норм за спрямованістю змісту, за суб'єктами, за формою припису, за галузевою належністю, за межею дії, за юридичною силою. Реалізація норм адміністративного права. Види (способи) реалізації норм адміністративного права (додержання (дотримання), виконання, використання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права.

Поняття, особливості та класифікація адміністративно-правових відносин. Структура адміністративно-правових відносин. Суб'єкти адміністративно-правових відносин. Об'єкти адміністративно-правових відносин. Зміст адміністративно-правових відносин. Юридичні факти як підстава виникнення адміністративно-правових відносин.

Поняття, система та види джерел адміністративного права. Формалізовані національні та міжнародні джерела адміністративного права. Конституція України як акт найвищої юридичної сили і джерело адміністративного права. Міжнародні нормативно-правові акти у системі джерел адміністративного права. Конвенції. Міжнародні договори. Директиви. Правові акти Європейського Союзу як джерело адміністративного права України. Джерела *asquis communautaire*. Регламенти Європейського парламенту та Ради. Акти «м'якого» права.

Закони України та інші кодифіковані акти як джерела адміністративного права. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела адміністративного права. Постанови Верховної Ради України. Укази Президента України. Акти Кабінету Міністрів України. Акти центральних органів виконавчої влади. Акти місцевих органів виконавчої влади. Акти органів влади Автономної Республіки Крим. Акти органів місцевого самоврядування. Рішення органів судової влади у системі джерел адміністративного права. Рішення Конституційного Суду України. Постанови Верховного Суду. Рішення вищих спеціалізованих судів України. Рішення пленумів вищих спеціалізованих судів. Рішення Європейського суду з прав людини. Неформалізовані джерела адміністративного права. Норми моралі, звичаї і традиції, правова доктрина.

Модуль 2. Суб'єкти адміністративного права

Розділ 2. Суб'єкти адміністративного права.

Суб'єкти адміністративного права. Суб'єкти адміністративних правовідносин. Адміністративна правосуб'єктність. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Адміністративна деліктоздатність. Деліктоздатність юридичних осіб. Система та види суб'єктів адміністративного права. Класифікація суб'єктів адміністративного права. Індивідуальні та колективні суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правовий статус.

Громадяни України та інші фізичні особи як суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правовий статус громадян та інших фізичних осіб. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Обставини, що характеризують адміністративну дієздатність фізичних осіб. Вік. Повна, обмежена і часткова адміністративна дієздатність. Права фізичних осіб у сфері публічного управління. Особисті (громадянські) права і свободи фізичних осіб. Політичні права і свободи фізичних осіб. Звернення громадян. Пропозиція(зауваження), заява(клопотання), скарга.

Соціально-економічні права фізичних осіб. Адміністративно-правові обов'язки фізичних осіб.

Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Адміністративно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань. Поняття та ознаки громадських об'єднань. Види громадських об'єднань. Принципи та умови створення і діяльності громадських об'єднань. Права громадських об'єднань. Припинення діяльності громадських об'єднань. Відповідальність за порушення законодавства про громадські об'єднання.

Поняття політичних партій. Принципи та умови створення і діяльності політичних партій. Права політичних партій. Припинення діяльності політичних партій. Відповідальність за порушення законодавства про політичні партії.

Президент України як суб'єкт адміністративного права. Повноваження Президента України в сфері виконавчої влади. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, що створюються Президентом України для здійснення своїх повноважень. Адміністративно-правовий статус Адміністрації Президента України.

Поняття та ознаки органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади та засади її структурної побудови. Класифікація органів виконавчої влади за різними критеріями. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади. Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим та їх адміністративно-правовий статус. Місцеві (територіальні) органи центральних органів виконавчої влади. Військово-цивільні адміністрації. Підстави формування, функції та повноваження військово-цивільних адміністрацій.

Органи влади Автономної Республіки Крим як суб'єкти адміністративного права. Система органів влади Автономної Республіки Крим та її особливості. Верховна Рада Автономної Республіки Крим. Порядок формування та діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Рада Міністрів Автономної Республіки Крим. Міністерства Автономної Республіки Крим. Республіканські комітети Автономної Республіки Крим та інші органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим. Органи виконавчої влади зі спеціальним статусом Автономної Республіки Крим. Фонд майна Автономної Республіки Крим. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.

Поняття місцевого самоврядування. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Адміністративно-правові повноваження сільських, селищних, міських рад. Адміністративно-правові повноваження районних і обласних рад. Самоврядні та делеговані повноваження. Акти

органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Державний контроль за діяльністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Суб'єкти делегованих повноважень. Особи, яким делеговані функції органу державної влади або органу місцевого самоврядування. Види осіб, яким делеговані функції органу державної влади або органу місцевого самоврядування. Уповноважений Верховної Ради України, Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики, Представник Уряду України в Євразійській економічній комісії та інші.

Розділ 3. Підприємства, установи та інші колективні суб'єкти адміністративного права.

Юридичні особи публічного права, які не мають статусу органу публічної влади. Система юридичних осіб публічного права, які не мають статусу органу публічної влади. Підприємства, установи та інші юридичні особи публічного права, які не мають статусу органу публічної влади (далі підприємства, установи публічного права). Види та правові засади діяльності підприємств, установ публічного права. Утворення і державна реєстрація підприємств, установ публічного права. Ліцензування діяльності підприємств, установ публічного права. Управління підприємствами, установами публічного права. Суб'єкти управління підприємствами, установами публічного права. Адміністративно-правові гарантії самостійності підприємств, установ публічного права. Контроль за діяльністю підприємств, установ публічного права. Відповідальність підприємств, установ публічного права. Ліквідація та реорганізація підприємств, установ публічного права.

Фонди публічного права, які не мають статусу органу публічної влади (далі фонди публічного права). Види фондів публічного права.

Суб'єкти (утворення), які не мають ознак юридичної особи. Структурні підрозділи державних і недержавних органів, підприємств, установ, загальні збори громадян за місцем проживання, лічильна комісія.

Розділ 4. Публічна служба. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування.

Публічна служба та публічні службовці. Поняття та сутність публічної служби. Ознаки публічної служби. Види публічної служби. Правовий статус публічних службовців. Права та обов'язки публічних службовців. Заборони та обмеження щодо діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища. Обмеження щодо одержання подарунків. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Обмеження спільної роботи близьких осіб. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави,

місцевого самоврядування. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Правила етичної поведінки публічних службовців. Фінансовий контроль щодо публічних службовців.

Поняття, ознаки державної служби, її завдання, принципи та види. Поняття державного службовця. Посада державної служби. Класифікація посад державної служби. Категорії посад державної служби. Ранги державних службовців. Адміністративно-правовий статус державних службовців. Адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність державних службовців. Права державних службовців у сфері публічного управління. Адміністративно-правові обов'язки державних службовців, види і характеристика обмежень щодо державних службовців. Відсторонення державного службовця від виконання повноважень за посадою. Проходження державної служби. Службова кар'єра. Підстави припинення державної служби. Відставка державного службовця. Управління державною службою.

Поняття служби в органах місцевого самоврядування, її завдання і принципи. Адміністративно-правовий статус посадових осіб/службовців місцевого самоврядування. Порядок прийняття на службу в органи місцевого самоврядування. Класифікація категорій посад в органах місцевого самоврядування. Ранги посадових осіб органів місцевого самоврядування. Формування кадрового резерву. Порядок проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Модуль 3. Форми (інструменти) і методи публічного адміністрування. Адміністративна відповідальність

Розділ 5. Форми (інструменти) і методи публічного адміністрування

Поняття та ознаки форм (інструментів) публічного адміністрування, їх співвідношення з методами публічного адміністрування. Вимоги до використання форм публічного адміністрування. Класифікація форм публічного адміністрування. Правові форми публічного адміністрування. Встановлення норм права (видання нормативних актів публічного адміністрування, адміністративна правотворчість). Застосування норм права (видання ненормативних актів публічного адміністрування, актів застосування норм права). Укладання адміністративних договорів. Здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій. Неправові форми публічного адміністрування. Проведення організаційних дій. Виконання матеріально-технічних операцій.

Поняття, значення та ознаки нормативних (нормативно-правових) актів. Класифікація нормативних актів. Вимоги до нормативних актів та наслідки недотримання таких вимог. Дефектні нормативні акти. Нікчемні нормативні акти. Заперечні нормативні акти.

Поняття, значення та ознаки адміністративних (індивідуальних) актів. Класифікація адміністративних актів. Порядок (процедура) прийняття

адміністративних актів. Поняття, стадії процедури прийняття адміністративних актів. Види та зміст стадій процедури прийняття адміністративного акта. Етапи, процедурні дії, процедурні рішення. Суб'єктний склад процедури прийняття адміністративних актів. Вимоги до процедури прийняття адміністративних актів. Прийняття акта на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Використання повноваження з метою, з якою це повноваження надано. Обґрунтованість адміністративного акта. Безсторонність (неупередженість). Добросовісність і розсудливість. Рівність перед законом. Пропорційність. Урахування права особи на участь у процесі прийняття рішення. Право особи бути вислуханою. Право на доступ до матеріалів справи. Право особи на допомогу та представництво. Своєчасність прийняття адміністративного акта. Закон України «Про звернення» і процедура видання адміністративного акта. Чинність адміністративного акта. Способи доведення адміністративного акта до адресата. Дія адміністративного акта у часі. Виконання адміністративного акта. Закінчення строку дії адміністративного акта. Дострокове припинення дії адміністративного акта. Умови та визнання адміністративного акта правомірним. Дефектність адміністративного акта та її наслідки. Заперечний адміністративний акт. Нікчемний адміністративний акт. Формально незаконний адміністративний акт.

Поняття та ознаки адміністративного договору. Місце та значення адміністративного договору серед інших форм адміністративної діяльності суб'єктів публічного адміністрування. Адміністративні договори у судовій практиці. Класифікація адміністративних договорів. Передумови укладення адміністративного договору. Види передумов укладення адміністративного договору. Нормативні передумови укладення адміністративного договору. Програмно-цільові передумови укладення адміністративного договору. Компетенційні передумови укладення адміністративного договору. Адміністративно-процедурні передумови укладення адміністративного договору. Підстави укладення адміністративного договору.

Адміністративний розсуд у діяльності публічної адміністрації, його доктринальне та нормативне розуміння. Поняття адміністративного розсуду та його види. Дискреційні повноваження. Дискреційне право. Вимоги до застосування адміністративного розсуду. Законодавчі уповноваження на адміністративний розсуд. Оприлюднення норм, що уповноважують на адміністративний розсуд. Достатність юридичної визначеності уповноважень на адміністративний розсуд. Обов'язок застосування адміністративного розсуду. Обов'язок публічної адміністрації дотримуватися мети уповноваження на адміністративний розсуд. Обов'язок публічної адміністрації ретельно зважити юридичну значущість кожного елемента справи. Обов'язок публічної адміністрації дотримуватися принципу рівності. Обов'язок публічної адміністрації дотримуватися критеріїв розсудливості. Обов'язок публічної адміністрації

Обов'язок публічної адміністрації застосовувати принцип пропорційності (розмірності чи адекватності). Обов'язок публічної адміністрації обґрунтовувати свої дії. Судовий контроль за застосуванням адміністративного розсуду.

Електронне урядування як інноваційна форма публічного адміністрування. Поняття електронного урядування. Елементи електронного урядування. Співвідношення понять «електронне урядування», «електронна держава», «електронна демократія», «електронний парламент», «електронний уряд», «електронний суд».

Поняття й ознаки адміністративної процедури. Види адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Система принципів адміністративної процедури. Рівність перед законом, доступ до інформації, право на допомогу та представництво, право бути вислуханим, ефективність, оперативність (розумні строки), вмотивованість рішення, ефективний засіб захисту.

Суб'єкти адміністративної процедури. Адміністративний орган як основний суб'єкт адміністративної процедури.

Стадії адміністративної процедури. Ініціювання та початок провадження. Підготовка справи до розгляду. Розгляд і вирішення справи. Оформлення адміністративного акта, доведення до відома адресатів та заінтересованих осіб. Перегляд адміністративного акта.

Поняття, ознаки адміністративних послуг. Класифікація адміністративних послуг. Відмінність адміністративних послуг від інших видів послуг у публічній сфері. Суб'єкти відносин щодо надання адміністративних послуг. Суб'єкт звернення. Суб'єкт надання адміністративних послуг. Центр надання адміністративних послуг. Адміністратор. Єдиний державний портал надання адміністративних послуг. Порядок надання адміністративних послуг. Стадії процедури надання адміністративних послуг. Документи та дії, що супроводжують процедуру надання адміністративних послуг. Строки надання адміністративних послуг. Плата за надання адміністративних послуг (адміністративний збір). Вимоги до якості надання адміністративних послуг.

Поняття та особливості методів публічного адміністрування (адміністративно-правові методи). Класифікація методів публічного адміністрування залежно від конкретного засобу, який використовується для розв'язання управлінських завдань. Адміністративні (позаекономічні, безпосереднього управлінського впливу) та економічні (опосередкованого управлінського впливу) методи. Класифікація методів публічного управління залежно від потреб управлінського процесу. Методи переконання, заохочення, примусу. Співвідношення переконання, заохочення і примусу в публічному адмініструванні. Поняття, особливості та цілі адміністративного примусу. Види адміністративного примусу. Поняття та види заходів обліку контролю, адміністративного попередження. Поняття та види заходів

адміністративного припинення. Цілі адміністративного припинення. Нормативне закріплення заходів адміністративного припинення. Поняття та види заходів адміністративного стягнення. Цільове призначення стягнень. Переконавання, заохочення і примус у діяльності органів публічного адміністрування.

Розділ 6. Адміністративна відповідальність

Поняття, сутність та ознаки адміністративної відповідальності. Відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність. Відповідальність неповнолітніх. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів. Відповідальність іноземних громадян та осіб без громадянства. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

Поняття адміністративного правопорушення. Склад адміністративного правопорушення. Юридичний аналіз об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення. Відокремлення адміністративних правопорушень від злочинів і дисциплінарних проступків. Вчинення адміністративного правопорушення умисно. Вчинення адміністративного правопорушення з необережності. Види адміністративних правопорушень. Запобігання адміністративним правопорушенням. Поняття адміністративного стягнення. Мета адміністративного стягнення. Система адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Основні і додаткові адміністративні стягнення. Попередження. Штраф. Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. Позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві. Виправні роботи. Адміністративний арешт. Загальні правила накладення стягнень за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Обчислення строків адміністративного стягнення. Строки накладення адміністративного стягнення. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду. Забезпечення законності при застосуванні заходів впливу на адміністративні правопорушення.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з протоколами № 11 і № 14 до Конвенції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 08.09.2016 р. № 6-рп/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16/card6#Public>
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747 – IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32 – Ст. 1918 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
7. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – Ст. 1175 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-vi>.
8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року 2022 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page10>
9. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 76. – Ст. 3067 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

10. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року від № 2073-IX // Офіційний вісник України. – 2022. – № 49. – Ст. 2675 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2073-20#top>
11. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2347.
12. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 року № 141-VIII // Голос України. – 2015. – 27 лютого.
13. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
14. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
15. Про державний кордон України: Закон України від від 4 листопада 1991 року № 1777-XII // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
16. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
17. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-V // Офіційний вісник України. – 2011. – № 10. – Ст. 446 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
18. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 94. – Ст. 2709 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18/page>
19. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII // Офіційний вісник України. – 2019. – № 41. – Ст. 1422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [9zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-1](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-1)
20. Про закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004 року № 1582-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>
21. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2474.
22. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
23. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 20. – Ст. 619. С. 23.

24. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року //Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст.170.
25. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року //Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст.190.
26. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року № 2625-14 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – С. 1449.
27. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 липня 2021 року № 1072-IX // Офіційний вісник України. – 2021. – № 62. – Ст. 3894.
28. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від від 16 вересня 201 року № 1680-VII в редакції від 21 березня 2015 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 85. – Ст.9.
29. Про очищення влади: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (в редакції від 26 квітня 2015 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 82. – Ст.2317.
30. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III // Офіційний вісник України. – 2001. - № 17. – Ст.728.
31. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 83. – Ст. 3014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
32. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 року № 475797-ВР (в редакції від 13 березня 2006 року) // Офіційний вісник України. – 1997. – № 29. – С. 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-вр>
33. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 28.
34. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня липня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 26. – Ст. 1151.
35. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.
36. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807- IX // Офіційний вісник України. – 2020. – № 59. – Ст. 1851.
37. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 , редакція від 28 травня 2006 року // Офіційний вісник України. –

1999. – № 21. – С. 32 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/810/98>

38. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України в редакції від 23 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 94 – Ст. 3334.

39. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 7 лютого 2008 року // Офіційний вісник України. – 2008. – № 10. – Ст. 239.

Основні рекомендовані джерела інформації:

40. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У двох томах: Т. 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Вид-во «Юридична думка», 2004. – 584 с.

41. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У двох томах: Т. 2. Особлива частина. – К.: Юридична думка, 2009. – 600 с.

42. Адміністративне право: підручник / Ю.П.Битяк (кер. авт. кол.), І.М. Балакарева, І.В.Бойко та ін.; за заг. ред. Ю.П.Битяка. – Харків: Право, 2020. – 392 с.

43. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15923/Хамходера%20О.П.Адм%20ін%20істративне%20право%20України..pdf?sequence=4&isAllowed=y>

44. Загальне адміністративне право України / Бевзенко М.В. та ін. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», – 2023. – 688 с.

45. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України: Підручник. – Вип. 2, змін. і доп. / За заг. ред. Т.О.Коломоєць. – К.: Істина, 2012. – 528 с.

46. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид. допов. К.: Юрінком інтер, 2018. – 904 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

47. Авер'янов В.Б. Вибрані наукові праці / В. Б Авер'янов / Упорядники: Андрійко О.Ф. (керівник колективу), Нагребельний В.П., Кисіль Л.Є., Педько Ю.С., Дерезь В.А., Пухтецька А.А., Кірмач А.В., Люлька Л.В. За заг. ред.: Ю.С. Шемшученка, О.Ф. Андрійко. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 448 с.

48. Адміністративна відповідальність : курс лекцій / за ред.. О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 568 с.

49. Адміністративна процедура: навч. посіб. / [І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова, А. М. Школик]; за заг. ред. І. В. Бойко. – Харків: Право, 2019. – 206 с.

50. Адміністративне право. Загальна частина (Альбом схем) [Текст] навч. посіб./ О.В.Кузьменко, І.Д. Пастух, М. В. Плугатир, М. В. Співак. – К.:

«Центр учбової літератури, 2015. – 232 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://culonline.com.ua/Books/admin_pravo_zag_chast_albom_sh_udalova.pdf

51. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: монографія / Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін.; за заг. ред. В. Фелика та В. Курила. К.: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

52. Адміністративне право України: підручник / В. В. Серeda, О. Л. Хитра, Ю. С. Назар, Д. І. Йосифович, Я. М. Когут та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 680 с.

53. Адміністративно-правова реформа в Україні / за заг. ред. С. В. Петкова. – Київ: КНТ, 2022. – 180 с.

54. Адміністрування і ви. Принципи адміністративного права у відносинах між особами та органами публічної влади. Посібник. – К.: ТОВ «Видавничий Дім «Ратіо Дециденді», 2020. – 86 с.

55. Антологія української юридичної думки: В 6 т. / Ю.С.Шемшученко (заг.ред.); Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2002. Т. 5; Поліцейське та адміністративне право / Ю. І. Римаренко та ін. (упоряд.); Ю. І. Римаренко, В.Б.Авер'янов (відп.ред.). – 2003. – 600 с.

56. Битяк Ю.П., Лученко Д.В. Еволюція адміністративного права за роки незалежності України / підрозділ у колективній монографії Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку / редкол.: О.В. Петришин, Н.С. Кузнєцова та ін. Нац. акад. прав. наук України. – Харків: Право, 2021. С. 323 – 341.

57. Битяк Ю. Наука адміністративного права України: поняття, предмет, методологія дослідження (адміністративних) правовідносин // Право України. – 2013. – № 12. – С. 122-136; **Питання** адміністративного права. Кн. 3 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. – Харків: Право, 2019. – С 10-24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/40907900/ПИТАННЯ_АДМІНІСТРАТИВНОГО_ПРАВА_Книга_третья

58. Битяк Ю. П., Бойко І.В., Писаренко Н.Б. Система адміністративного права // Питання адміністративного права. Кн. 2 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. – Харків: ООО «Оберіг», 2018. – С 107-117.

59. Бойко І. В. Роль і значення адміністративної процедури в публічному адмініструванні // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2022. – № 69. – С. 229-236.

60. Бринцев О.В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи [Текст]: монографія / О. В. Бринцев; Нац. акад. прав. наук України, НДІ прав. забезпечення інновац. розвитку. – Харків: Право, 2016. – 71 с.

61. Георгієвський Ю.В. Компетенція органів публічної влади: теорія і практика застосування / Ю.В. Георгієвський. – К.: Логос, 2015. – 345 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://instzak.rada.gov.ua/instzak/doccatalog/document?id=86378>
62. Гриценко І.С., Бевзенко В.М., Коваль С.О., Бевз А.І., Паламарчук І.В., Гура О.В., Кравченко А.В., Сметанюк Р.С.. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України / Укладачі: Гриценко І.С., Бевзенко В.М., Коваль С.О., Бевз А.І., Паламарчук І.В., Гура О.В., Кравченко А.В., Сметанюк Р.С.; За заг. ред. Гриценка І.С. – К.: Дакор, 2015. – 402 с.
63. Джерела адміністративного права: [статті] / Бойко І.В., Ільницький О.В., Кагановська Т.Є. та інші // **Питання** адміністративного права. Кн. 3 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. – Харків: Право, 2019. – С 129-267. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/40907900/ПИТАННЯ_АДМІНІСТРАТИВНОГО_ПРАВА_Книга_третья
64. Дудоров О.О., Коломоєць Т. О., Кушнір С.М., Макаренков О. Л. Загальнотеоретичні, адміністративно- та кримінально-правові основи концептуалізації антикорупційної реформи в Україні: колективна монографія. – Запоріжжя, 2019. – 476 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.lduvs.edu.ua/bitstream/123456789/302/1/3.%20Корупція%20Колективна%20монографія%202019.pdf>
65. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія / автор. кол. ; В. В. Василевич, Т.Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін.; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 524 с.
66. Задихайло О.А. Адміністративне право України (Загальна частина): [навчальний посібник] / О.А. Задихайло. – Харків: Право, 2016. – 298 с.
67. Загальне адміністративне право України: підручник / за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса: Фенікс, 2023. – 792 с.
68. Запобігання корупції: підручник / [Б. М. Головкін, В.Ф. Оболенцев, М.В. Романов та ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків: Право, 2019. 296 с.
69. Ігнатенко В.І. Застосування заходів адміністративного примусу за законодавством про адміністративну відповідальність / В.І. Ігнатенко // Право і суспільство. – 2016. – № 3(1). – С. 98-101.
70. Кіселичник В. Адміністративно-правовий статус юридичних осіб приватного права / В. Кіселичник // Наукові записки Інституту законодавства

Верховної Ради України. - 2015. - № 3. - С.31-37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///D:/Мама/Nzizvru_2015_3_8\(1\).pdf](file:///D:/Мама/Nzizvru_2015_3_8(1).pdf).

71. Коломоєць Т., Колпаков В. Доктрина адміністративного права vs постмодерн: від «сервісної» галузі до права юридичних смислів // Право України. – 2022. – № 2 – С.34-51.

72. Коломоєць Т. Колпаков В. Доктрина та предмет: сутність і зміст сучасного адміністративного права /Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков // Право України. – 2021. – № 10. – С. 12-27.

73. Коломоєць Т.О., Колпаков В.К. Вступ до навчального курсу «адміністративне право України»: текст лекцій /Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков. – К.: Ін Юре, 2014. – 240 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lawbook.online/ukrainyi-pravo-administrativnoe/vstup-navchalnogo-kursu-administrativne-pravo.htm>

74. Коломоєць Т.О., Колпаков В.К. Сучасна парадигма адміністративного права /Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков // Право України. – 2017. – № 5. – С. 71-79.

75. Коломоєць Т. О., Лютіков П.С. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: питання генезису дослідження у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині / Т.О. Коломоєць, П.С. Лютіков // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3. – С.73-76.

76. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність: курс лекцій / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, О.К. Волох, Д.І. Голосніченко; ред.: О.В. Кузьменко; Нац. акад. внутр. справ. – Київ: Юрінком Інтер, 2016. – 567 с.

77. Колпаков В. К. Теорія адміністративного проступку: монографія. / В. К. Колпаков, В. В. Гордєєв. – Харків. : «Харків юридичний», 2016. – 344 с.

78. Концепція адміністративної реформи в Україні // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – С.33-76.

79. Концепція реформи адміністративного права України (проект) // Ківалов С. В., Біла Л. Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. – Вид. друге, перероб. і доп. – Одеса: Юридична література, 2002. – 312 с.

80. Лук'янова Г. Ю. Застосування норм адміністративного права та механізм їх реалізації: теорія та практика / Г. Ю. Лук'янова, І. Р. Серкевич // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2019. – Вип. 24. – С. 115-121.

81. Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна: монографія / А.С. Матвієнко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. – 376 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу// http://idpnan.org.ua/files/matvienko-a.s.-politiko-pravovi-zasadi-teritorialnoyi-organizatsiyi-derjavi-_svitoviy-dosvid-i-ukrayina_.pdf.

82. Мацелик Т. О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система: [монографія] / Тетяна Олександрівна Мацелик. – Ірпінь: Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2013. – 342 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/672/1/627_IR.pdf

83. Мілієнко О.А. Застосування адміністративних актів як інструментів публічного управління: теоретичний, нормативний та праксеологічний аспекти: монографія. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 518 с.

84. Мельник Р. С., Мосьондз С.О. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навч. посібник / Р. С. Мельник, С. О. Мосьондз; за ред. Р. С. Мельника. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 344 с.

85. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. Станом на 15 вересня 2021 р. / За заг. ред. Журавльова Д. В. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2021. – 832 с.

86. Науково-практичний коментар до проекту Закону України «Про адміністративну процедуру» / Авт. колектив (Андрійко О. Ф., Бевзенко В. М. та ін.), за заг. ред. Тимощука В. П. – К.: ФОП Мишалов Д. В., 2019. – 460 с.

87. Остапенко О. І. Адміністративне право України (загальна частина): навч. посіб. / [Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін.]; [Вид. 2-е, доп.]. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 616 с.

88. Остапенко П. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2020 /Видання друге /Павло Остапенко, Роман Перхалюк, Олександр Бончковський, Станіслав Остапенко – Київ. – 2020. – 56 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/atlas_novogo_atu_2020.pdf.

89. Панасюк О. В. Адміністративно-деліктне право: теоретичні питання розвитку та реформування: дис. ... д-ра юрид. наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Дніпропетровський національний університет внутрішніх справ. – Дніпро, 2021. – 535 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/new_d0872702/36_1/d.pdf

90. Предмет адміністративного права: [статті] / Колпаков В.К., Стеценко С.Г., Мельник Р.С., Писаренко Н.Б., Сидельніков О.Д., Аніщенко Т.С. // Питання адміністративного права. Кн. 2 / [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. – Харків: ООО «Оберіг», 2018. – С 8-91. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.academia.edu/36437542/ПИТАННЯ_АДМІНІСТРАТИВНОГО_ПРАВА._Книга_друга

91. Пухтецька А. Принципи адміністративного права у країнах Європейського Союзу та в Україні /А. Пухтецька // Право України. – 2017. – № 7. – С. 76-82.

92. Решота В. В. Застосування джерел адміністративного права в судочинстві України: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / В. В. Решота; Міністерство освіти і науки України, ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права». – Львів, 2019. – 473 с.

93. Сучасний погляд на предмет адміністративного права: [статті] / Голосніченко І.П., Стеценко С.Г., Коломоєць Т.О., Петков С. В., Курінний Є. В., Мосьондз С. О., Лютіков П. С. // Публічне право України. – 2016. – № 1(21). – С. 12–67 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_1_3

94. Фулей Т. І. Свобода мирних зібрань: науково-методичний посібник для суддів / Т. І. Фулей. – К.: Фенікс, 2014. – 112 с.

95. Шмідт-Ассманн Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання: основні засади та завдання систематики адміністративного права: пер. з нім. / Е. Шмідт-Ассманн. – К.: К.І.С., 2009. – 524 с.

96. Цуркан М., Зальцберг Ю., Шешеня А., Романюк П., Мохончук Б. Огляд судової практики у справах про адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення правил фінансування політичних партій та виборчих кампаній: посібник для суддів / за ред. М. Цуркана. – К. «Друкарський двір Олега Федорова», 2021. – 152 с.

97. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення: підручник / [В. Я. Настюк, О.Ю.Синявська, В.В. Мартиновський та ін.]; за заг. ред. В.Я. Настюка. – Харків: Право, 2019. – 512 с.